

klomperij. Dan heeft men dus te doen met een kleine randexpansie. Als we de geschiedenis van de *häkker* met die van de *bok* mogen identificeren, moeten beide al dateren van vóór de heulbank.

6. *Bodemes*

A

In het kaartbeeld zijn opgenomen de antwoorden van vraag 8a van de vragenlijst. Voor een aantal plaatsen werden ook de gegevens van de vragen 8b, 10 en 11 verwerkt. Voor een nauwkeurige verantwoording zie men hieronder sub C. Toegevoegd werd materiaal uit *Vaktaal* en van lijst 29.

B

Een van de merkwaardigste ontdekkingen die ik bij het verwerken van mijn materiaal heb gedaan is geweest, dat de vraagstelling over de messen (de vragen 8, 9, 10 en 11) niet juist was. Het leek zo eenvoudig: ik beschikte over een aantal zeer duidelijke afbeeldingen, door mijn broer A. N. van Bakel reeds voor *Vaktaal* gemaakt, en wat lag dus meer voor de hand dan die weer af te drukken en daarbij te informeren naar de benamingen. Blijkbaar is echter de functie belangrijker dan de uiterlijke vorm van het gereedschap.

Op grond van het toen reeds binnengekomen aantal vragenlijsten heb ik in de zomer van 1960 kladkaarten getekend om de verhoudingen alvast voor ogen te krijgen. Van meet af aan leken tal van antwoorden op vraag 8a iets anders weer te geven dan wat ik verwacht had. Voor mijn geest stond een duidelijk verschil tussen b.v. een bodemes en een opsnijder, maar ik zag over het hoofd, dat dit niet een vormelijk maar een functioneel verschil was. Buiten datgene wat nu op de kaart staat leverde vraag 8 de typen: *snijmes*, *opsnijmes*, *uitsnijmes*, *uitsnijder*, *op-snijder*, *hakkedraaier*, *zijvlakmes*, *zijmes* en *kapmes*. Eigenlijk is ook *roefmes* zo'n naam; dat hoorde dus niet op de kaart te staan; *Ebbinge*—*Wubbe* geeft *roof* = kap van de klomp. Naar mijn oordeel kon men al deze namen niet beschouwen als geldende voor het bodemes. Zij duiden eerder op een opsnijder, waarvan *Vaktaal* de functie omschrijft: een mes om de gemaakte holte in de klomp aan de randen van binnen af te werken. Bij vraag 11 doken overwegend dezelfde namen op als bij vraag 8, zij het in een andere verhouding; ook hier weer namen als *opsnijder*, *opsnijmes*, *opsnijdersmes*, *opdraaier*,